

Llevant

Quinzenari portaveu de l'Associació "Minerva,-Defensor dels interessos morals i materials d'Artà i sa Comarca

Redacció i Administració Quatre Cantons, 3 ✦ ARTÀ	Dels treballs publicats ne són responsables els autors NO'S TORNEN ELS ORIGINALS	PREUS ESPANYA } Trimestre. . . 0'50 Ptas. Any. 2'00 » ESTRANGER Doble. la bastreta
Any I *	Artà (Mallorca) 27 de Janer de 1917	Núm. 3

Bon dia i bon any, Llevantins

Es llevant no's xorc' deim a la mitjanía de Menorca. Cada vintiquatre hores el Llevant infantia un dia nou. A llevant neixen els dies, les jornades, graons de l'escala de la vida. I de Llevant cada dia s'alça, es lleva el Sol. Els mariners antics deien que s'orientaven quant navegaven cap a Llevant.

I encara que ben cert i ben segü no sabem aont es, an a quin punt cau es Llevant, perque lo que per un es Llevant, per un altre serà Ponent, Artà la panera mallorquina, (Artos, en grec vol dir pa;) la Comarca d'Artà, la regió mestressa oriental, es el Llevant per Mallorca: li es llevant geogràfic, perque pel cap d'Artà li surt es Sol i el nou dia, i li es llevant per altres... orientacions.

En el quinzenari LLEVANT ens diu Moss. Lliteres que a Binialgorfa (Casal de la Cambra alta) d'Artà hi ha l'Ermita de Betlem. I per els cristians, Betlem es el Llevant, el Sant Orient. A s'arribada a Jerusalem digueren els Sants Reis Sabis (air celebrarem sa diada): — «¿Aont es el Rei dels Judius acabat de néixer? Havem vista la seva estrella a l'Orient, i venim a adorar-lo.» I el varen trobar a Betlem. ¡Quantes vegades els fervorosos mallorquins l'haurán contemplada a la bona estrella, la Estrella de l'Auba, que prediu la bona anyada, alçar-se lluir per damunt l'Ermita de Betlem de Artà...

Per el menorquí, Mallorca es a ca's Senyor, i Artà es a ca's veinat; d'ell ens separa una mitgera d'aigo. I encara que no mes sigui de nom coneixem be ses muntanyes: Es Puig de Sa Cova negra que porta aixancada damunt s'esquena la villa de Capdepera; En Ferrutx (gall); el Munt de blat, que a Artà li deis *Es puig de ses quatre fites*; el Cap vermey... que obre sa boca—la boca de ses coves,—damunt la Badia d'Artà o de Canyamel...

No hu sél... Tal vegada fins avui Artà es estada una cabana oblidada dins l'aspre Cap de Llevant. Desd'ara serà un altre cosa.

¡Que 'n te de substancia enmaguetzemada dins sos arxius històrics, prehistòrics i científics; en sa toponímia dins el sebre popular!... Que 'n te de llumbrança el cervell de sos fills, i batecs de gran llevada el cor dels comarcans del Llevant mallorquí!... Ja'hagin trescat, enriquint-se, les Amèriques, ja s'hagin gobetjats, agombolats «a la cabana amagada dins l'ombriu oliverar»... com canta n'Andreu Ferrer, el poeta artanenc.

Ja veim que es grossa la tasca de LLEVANT, anc qu's llevi demati.

El sol surt. Deu mos do bon dia.

FRANCESC D'ALBRANCA

Mitjorn-gran (Menorca) 7 Jauer

Animals útils a l'Agricultura

El Calapet

Altres dels animallets que mes beneficis dona a l'agricultor es el calapet.

Aquest animal conegut de tots els llegidors, té el matex tipo que un granot i tots dos son vertebrats amfibis, es dir, que son animals amb ossos que fan la vida en part dins l'aigo i en part demunt la terra.

La vida dins l'aigo en el calapet es un la seva primera edat, quant es jove; perque quant arribat en el seu complet desenrotlo viu per la terra.

Te la pell llimacosa i un poc ruada, les cames de darrera doble llargues que les de davant, lo cual li permet saltar amb facilitat; el peu está disposat per nadar i per això te aquella pell o membrana que unex els dits; d'aquests el qui fa quatre es el mes llarc i aquesta especial distribució dona més força an aquell per nadar. Els peus de davant están preparats com una mà de quatre dits els quals tanquen com les mans i serveixen per gratar la terra ahont fa la lluriguera per passar hi l'hivern, i també per agafar els animals que cassa, si aquests son grossos i no les engulleix d'un cop.

No tenen coa i sa boca es extremadament gran, per ella poren passar els més grossos insectes.

La llengua es molt llarga i mol viscosa lo qual facilita la cassa del animallets que li servexen d'aliment. Te ademés an el coll unes glandules que segregen una humor blanquinosa, i de molt mala olor que cou i adorm, servint admirablement per sa defensa com vorem mes avall.

Te en conjunt una llargada de 20 a 30 cm., pon els ous, al comensar la primavera devora les plantes d'aigo, fent des enfilais que devegades tenen tres metres de llargades, axò explica la gran quantitat de naxia, cabots (larvas) que qualque vegada s'observa, com la que jo vaig presenciar amb una ocasió dins el torrent de Son Morey ahont si porien contar a millons.

Nexen als 17 o 18 dies i aquests cabotets mes petits que els dels granots son de color negruxca per demunt i blanquinosa per devall. An els tres mesos de xen la vida acuática i comensen la vida lliure, la cual no arriba an el seu ple fins al cinc anys, essent sa vida relativament llarga.

El seu aliment principal el componen, els cucs, llimacs, caragols, insectes, etc. que cassa durant la nit amb una llestesa que no sembla possible a un animal tan peresos, per lo tant es de gran utilitat per l'agricultor el cual comet un crim cada vegada mata un d'aquets animallets.

De dia estan amagats en les seves llurigueres o dins els clapers, i de nit cassen; son animals d'estiu i a l'arribar l'hivern s'adormen com els erissons, per despertarse quant arriba la primavera.

Essent útil mereix tot el nostre respecte i seria molt convenient que desaparegués la prevenció que se li te; se diu i el poble heu creu que es verinós i això no es veritat, el suc que segrega per les glándules, si be es d'efectes dolents pel petits animals, no te perill per s'home, perque aquest te el coneixement que li diu: «no molestis aquest animallet,» i per lo tant si no s'empata d'ell, o be si per agafar-lo pren sa precaució de no acostar-lo-se an els uis o a una ferida, aquell no ocasionarà cap molestia.

Quant se veuen molestats escampen uri que es d'una color groguenca i la gent creu que es el veri; no, l'uri, es completament inofensiu.

D'axò poren deduir que les glándules li servexen per defensarse dels seus inemics, ja sigui per l'olor molest del líquit segregat ja sigui per la cavitja que dona.

No cregueu amb una partida de supersticions que el poble conta d'aquest animallet, ell no fa res mes que

viure i cercar l'aliment per sa conservació que ja he dit el formen, els caragols, llimacs, insectes i cucs, per axò respectaulo, perque es necesari per destruir tots aquells animallets que tants de perjudicis ocasionen a l'agricultura.

A les nacions adelantades les compren per escampar pels orts i devegades les comanen al estranger; ja veis ido quant digne de respecta es el calapet.

JUAN DE BINIALGORFA

A les doneelles artanenques

Donzelles artanenques, sembla que us veig encara diumenge decapvespre disperses p'els camins, de tres en tres, alegres, girant-vos desiara, donant a les quintanes un aire de jardins!

Us agafau pels braços amb lleu cadencia clara; els vostros cossos tallen el cel, esbells i fins!

Una frescal serena vostros cabells amara, ompliu els aires pàlids de riures argentins

Els grans aubons us vincen llur distinció rosada, i us besa amb infinita recança perllongada la senyoral bellesa del día qui s'en va.

Voldria qu'am les vostres gairades me lliguessiu oh hereves de les Gracies, i a mes estrafes dessiu aquesta gentilesa del vostre caminà.

JOSEP CARNER

Recorts

Sempre es profitós contar bons exemples de les famílies distingides qu'han mort, no tant sols per enenyansa dels presents, sinó també perque los puguen imitar els qui mes tart vendrán a continuar l'hisoria local del nostro estimat poble.

Durant el sigle passat visqué an el carrer anomenat de *Ses Parres*, una familia coneguda amb lo nom de *Cas Metge D. Miquel Morey Sureda*, tota ella composta de persones que varen fer molt de be.

Es fundador d'aquesta meritisima casa va esser D. Gregori Morey Albertí que casà en primeres nupcies amb D.ª Margalida Guiscafré el dia 30 de desembre de 1816 i posteriormente por mort d'aquesta Senyora, envindá i se casà en segones nupcies amb D.ª Francisca-Aina Sureda Mesquida Mesquida dia 16 d'Octubre de 1821.

Exercí, el dit fundador, la professió la d'apatecari durant molt de temps i principalment en l'any 1820, any de tristeses, ja que la pesta llevantina matá moltíssima de gent. Sufrí ell amb gran resignació la terrible malaltia, pero millorat, se cuidava amb especial amor de consolar als altres, despatxar remeis i atendre amb tota classe de recursos an els pobres malalts atacats de la mortífera epidemia anomenada «Pesta de bubó». Frills d'aquest sant matrimoni varen esser D. Miquel, D.ª Bel i D.ª Francisca Morey Sureda.

Va neixe D. Miquel dia 28 d'octubre de 1822, essent padrins de fonts D. Juan Sureda i D.ª Catalina Albertí i mori en mars de l'any 1908.

Essent encara molt jove, després d'haver estudiat Humanitats, partí cap a la ciutat francesa de Montpeller, viatge que en aquell temps no era molt fácil, dedicant-se a la carrera de metge, amb molt de profit. Exercí sa professió dins el nostro poble durant més de cinquanta anys, sempre atent an els malalts, cuidados del seu dever i estimat de tothom. No se sap que mai ten-

gués disgusts professionals amb els altres metges, de poblets.

Va esser sempre molt estudiós, adquirint tots els llibres didàctics de medicina que se publicaven, quedant així enterat i estant sempre al corrent de tots els progressos científics d'aquesta difícil ciència i era consultat en les malalties graves per tots els companys de professió, no tant sols dels pobles veinats, sinó també desde la Ciutat de Mallorca, d'avont les famílies nobles i poderoses sovint el cridaven perquè emetis el seu sabí parer sobre la malaltia dels seus parents o coneguts.

Va deixar escrit un llibret, sobre malalties d'uis, que va publicar quant se doctorà en l'escola damunt dita de Montpeller.

No volgué mai exercir càrrec a dins l'Ajuntament però si fou de gran influència el seu dictamen en tots els moviments locals, i formà part principalíssima de la Comissió nombrada partits polítics per entendre-se i ajustar basses per obtenir la tranquil·litat moral i material del poble.

Com a clavarí major de l'Obreria del Santíssim Sagrament, tengué per company al seu estimadíssim amic D. Monserrat Blanes Juan, (del qual, si Déu ho vol, en direm molta de cosa); va pendre part en suntuoses festes, se cuidà de la Custodia i ornaments propis del culte i en la propagació de la devoció al mateix.

Durant un bieni va esser jutge municipal, o millor dit de pau evitant molts de plets, transigint les dificultats que's presentaven en benefici de tots i especialment dels caperruts i pietetjadors d'ofici, que'n aquell bieni tengueren bon any no pagant drets o honoraris an els curiats, que son sempre molt feixucs. Quant morí D. Miquel Morey deixà vives ses dues germanes que amb sos llegats religiosos acabaren d'omplir de beneficis públics i privats els moradors del nostre vilatge, que contarem i detallarem si a Déu plau, un altre dia, posant per vui punt final. ¡Laus Deo!

J. SANCHO LLITERAS.

Bibliografia

«Las huelgas en Barcelona»

Don Miguel Sastre Sanna, Gestor Delegat a Catalunya i Balears de la Caixa de Pensions i Estalvis i del Institut Nacional de Previsió, mos ha obsequiat amb un exemplar de cada volum dels que te publicats amb el títol de «Las huelgas en Barcelona» (excepte els que te ja agotats); els corresponents als anys 1903, 1905, 1906, 1907 y 1908 formen cada un d'ells un volum en 4ra de mes de cent pàgines i els de 1910 fins al 1914 inclusiu formen un sol volum també en 4ra de 348 planes.

El Sr. Sastre amb la publicació d'aquets volums tan interessant, umpl un buit qu' abans es sentia dins Barcelona, aont es tan intensa la vida social i tan freqüents les vagues (huelgas).

La feina que aquestes obres representen es colossal i presuposa en son autor un temperament feiner i perseverant; puis en els volums expressats se dona compta amb els mes petits detalls de totes i cada una de les vagues qu' en aquella Ciutat hei hagué durant l'any, les causes de cada una, número d' operaris en vagua i jornals perduts; peticions dels vaguistes, reunions hagudes, entrevistes, fórmulas d'avenença i ventatges obtingudes en cada una d' elles. En el final de cada anyada hi ha el resúm aont consten el número i classe de les vagues i dels vaguistes; vagues gonyades, transgudes y perdudes; vaguistes de cada ofici i jornals per ells perduts; clasificació segons el sexe; esquirols admesos i vaguistes que després del conflicte quedaren sense feina; obrers detenguts; perdues ocasionades an els vaguistes i an els patrons i finalment coaccions i agresions amb el nombre de lleses, ferits i morts.

Aquest treball son valiosíssims perquè son una fonda ensenyansa per patrons i obrers, ja que a la vista es tenen les ventajies i les perdues conseguides. Totes aquestes dades, escrites amb vera imparcialitat, donen llum a uns i altres i al mateix temps son una font abundantíssima i d'immens valor per qui se dediquen al estudi de la qüestió social.

Aquets volums se venen al infim preu d'una pesseta els primers i de dues pessetas l'últim tom.

Al mateix temps qu'agraïm coralment al Sr. Sastre l'obsequi amb que mos ha honorats, el felicitem efusivament per la seva obra tant pacientment feta tan acabada i tan profitosa.

A. F.

Periódics de camvi

Adames dels periódics citats en el nombre passat han visitada la nostra Redacció: «Heraldo de Cristo» de Palma, «El Xerraire» de Barcelona, «La Veu d'Inca» i «Sóller» de les ciutats d'aquests noms, i «Heraldo de Lluchmayor».

A tots agraïm i otorgam el camvi.

Crónica

De Canostre

La festa cívica de Sant Antoni va estar molt animada, especialment durant la vigília, ja que s'encengueren molts de més fogarons que als altres anys; no hi havia casi cap carré aont no n'hi hagués, i colqun de ben animat i ben gros.

La covalcada se va fer al demati a les vuit, pero e hi va haver-hi poca concurrencia de bestiar, sens dupte degut a que ploqué el dia abans i els pagesos se desanimaren.

Va acudir molta gent dels pobles veinats i contribuir a l'animació general. Se buidaren moltes botelles y carabasses de vi, pero gateres no n'hi hagué moltes. ¡Devia ser fluixet!

—Durant aquesta passada quinzena el temps es estat d'hivern fret, les temperatures molt baixes degut en bona part a les grans gelades; ha ploget molt i un ploure tant dolç que no s'ha perduda gens d'aigo; les terres s'han ben amerades.

—De la duració del mal temps s'en resenten els jornalers que no poren fer feina per guanyar la pasturada, tan necessaria, i sobretot ara que segons diuen de Madrid les farinas han baixat; menos mal, que dona resignació el pensar que amb aquestes saons pot venir una bona anyada.

—Després de passar una messada entre noltros, s'en ha tornada a Ciutat la familia del benemérit propietari don Francesc Blanes.

—Son molt dolentes les noticies que mos arriben de l'América del Sur, sobre tot de per Bons-Aires; fa vuit mesos que no hi ha ploget i a més una terrible plaga de llagosta destrueix lo que hi ha. Per lo tant recomanem an els nostros paisans que no pensin per ara en embarcar-se cap an aquelles terres.

La setmana passada, un horabaixa, el pastor de Son Serra qu' era un veí setanti, se trobà indispost i s'en anà a dormir an el sostre (paí) com s'acostuma.

Sa madona li va du erba lluisa una o dues vegades i la va pendre ben be. Tothom s'en anà a dormir i a l'endemà demati quant et'naren a cridar el trobaren mort. Era natural de Santa Margalida.

Al cel sia.

Religioses

El Diumenge dia 28 a l'Església parroquial se celebrà la festa de la Sagrada Familia o de ses Capelles. Hi haurà ofidi amb sermó que predicarà D. Sebastià Lliteres, Vicari.

Dia 2, festa de la Candelera, amb bendició de Candeles, Ofici sensa sermó i processó amb asistencia del Magnífic Ajuntament.

Dia 3, St. Blai. A les 8 i 4 hi haurà missa i la bendició de pans i altres menjars.

Dia 4. A les 7 Comunió general per la Confraria del Sagrat Cor de Jesús.

Goses nostres

La festa de Sant Antoni

Artanencs qui viviu a fora i recordau encara amb pler les notes típiques d'aquesta població; quants n'hi ha de voltros que'l dia desset d'aquest mes voldrien poder al manco guaitar per un foradet i veure la popular i tan nostra festa que Artà en aquest dia celebra, dedicada a Sant Antoni Abat: Jo, com voltros, som estat allunyat d'aquí durant deu anys i entre totes les feste qu'el nostre poble celebra cap com aquesta me duia mes anyoransa y mes desitj de ser aquí, i es que ella va plena de recorts de l'infantesa, el temps millor de la nostra vida, de com ls nostres pares mos duien damunt al bras a tocar les caretes del dimonis, o veure sa típica covalcada que te'un regust tan artanenc.

Les festes de Sant Salvador, tenen per noltros mol d'atractiu, però no per la festa nativa sinó per ser costum com en les de Nadal el reunir-se amb la familia dins la llar paterna.

Mes d'ella a penes mos criden l'atenció, ni les coregudes, ni les músiques, ni enramades, perquè son això números que formen part dels programes de les festes de casi tots els pobles y sols tenen de típic l'hermosa revella dalt Sant Salvador y el ball de la Cisterna. Mes en la de Sant Antoni, tot ho es típic, tots els números tenen un color marcadament artanenc que's lo que mes mos atreu al ser fora; per altra part en aquella, el poble es casi sempre espectador i en aqueixa n'es actor en la major part.

Ja que no teniu ara el pler de veure-la realment, avui vaig a ressenyar-la perquè la coneguin els qui no han nascut en aquest poble i voltros la recordeu amb el gust amb que's recorden les coses de la terra.

La vuitada

Durant els vuit dies anteriors a la festa tota l'atletia de la població en les hores desenfainadas, después de l'escola van p'els carrés tocants els corns aixordadors; als horabaixes se redoblen les cornades ja que ls fadrinets que ja fan feina també proven d'inflarlos. En el camp i dins la vila, els tais d'entrecavadors i les rotlades d'atlotes fent sanaletes, per tot no se sent mes tonada que la molt popular i propia de la festa, amb la que ls glosadors canten s'argument o amb la que toca la música en el ball dels dimonis, qu'es una parodia de la dels antics goigs del Sant.

De les cançons vet netaquí una mostra:

Sant Antoni es un bon Sant
qui te un dob-bé li dona,
perque mos quart s'animal
tant si's de pel com de ploma.

Sant Antoni es un Sant vell
el mes gros que hi ha a l'ermita
ell mos dona pasta frita
i coques com un garbell.

San Antoni de Viana
dia desset de Janér,
qui beu primé o darré
sempre beu de bona gana.

I moltíssimes mes que mos omplirien el periódic si les haguéssem de posar totes.

El dissapte del Sant, les escoles queden desertes; els atlots de la vila van usurats perquè els dimonis ja son p'els carrers a captar amb l'obreria. I s'apleguen tots passant-se una llandera p'el cos en forma de cinturó d'ont en pengen un enfilai de picarols i campanetes, o a voltes grosses esquelles. Agafen un corn amb les mans i ala a trescar la vila coreguent a guardes i fent un renou aixordador. Al cansarse s'aturen un poc, peguen algunes cornades i canten tots plegats:

Diguem: Visca Sant Antoni
amb so mocadó an es coll,
i amb so sò des picarol
farem fugir al dimoni.

I criden: ¡¡Bisca!!

Els fogorons

Al horabaixa, entrada de fosca, se va apagant la cridoria dels infants que temorecs dels dimonis s'en van al llit, i comensa la bullanga de la fradinala i la gent gran. Es l' hora d'anar a Completes; l'obreria s'enllesteix i la música, espera davant la posada o Casa des trui i el entretant surten els dimonis, que son dos homos vestits amb una tela de sac pintada de color de foc, amb serps i caps de mort, amb una carota de lo mes fea i un banyam de dos o tres pans duguent amb ses mans una colossal canya-fel-lara. Els atlots en fugen, i sols els qui ja pretenen d'esser grans gosen acostar-s'hi i tocarlos.

La acompanyada parteix, tots els atlots d'avant amb un dimoni que les arriixa amb la canya perquè no embarassin la música i un altre fa lo mateix al darrera defensant l'obreria de les serpentes del públic. Així corrent i ballant al toc de pasdobles tresquen la vila fins a l'iglesia aont entren els obrers i públic per les Completes i adafora s'hi queden els dimonis que van a fer moixomies a la gent de per allà damanant-los dob-bés.

Mentres l'acompanyada es a Completes a casi tots els carrers s'encenen fogarons, cremant els tions mes grossos del llenyer i els mobles retus y vells qu' han guardat durant l'any aposta p'el fogaró.

Formant rodona al voltant dels fogarons hei compareixen els veinats i vainedes joves i veis, i molt especialment jovenetes que cantan Sant Antoni.

En aquestes horas els fadrins de la vila, amb una guiterra, o be ambs corns, van a guardas a trescar els fogarons duguent cada guarda una o mes carabassetes plenes de vi, anissat o doblanis.

A cada fogaró que troben canten estramboticament:

Sant Antoni es un Sant Veli
es mes gros que hi ha a la má
ja qui ell no pot refresca
refresquem noltres per ell. ¡Bisca!

Y al dir biscal alsan la botella o carabassa i beven una quants glops per hom; tota la rotlada crida visca, i segueix cantant i aquells parteixen cap a un altra fogaró aont fan lo mateix. Pensau al haver-los visitats tots quant de suc duen dins el cos, i com llavors el de *de dins crida el de defora* entren totes las guardas dins els cassinos i passen tota la nit d'un a un altra cantant, beguent i cridant *Visca S. nt Antoni*.

Els fogarons duren fins molt avançada la nit, essent molt visitats per bona part del poble, puis son poques les jovenetes que no si fassen acompanyar per llurs mares, o altres persones d'edat.

La covalcadá

El dia del Sant a las vuit del damati se comensa sa covalcadá a la cual els pagesos de la població hi en vien el seu bastiar que covalquen els missatges parells i fills d'amo, formant garrits estols un per cada possessió.

Davant l'estol hi sol anar el carritxer vestit grotescament damunt un asa vel amb riendes de carritx.

Els del estol, van ben mudats, a cos de camia blanca, mocador de seda p'el coll, faixa a la cintura i llatigo enflocat, cantant tots plagats las mateixes gloses amb la tonada de *S'Argument*. Quant aquest bestiar i el que s'hi va afegint de particulars han trescat durant una hora els carrés que l'Obrerie te assenyalats, acudeixen tots an *Es Coll d'Abrines*, i s'organissen en processó, anant les banderes davant, després l'Obreria dins un carretó, després un homo vestit de San Antoni que qualca damunt una somera i els dos dimonis qu'el tenten, li fan caure el llibre, el baixen de la somera a serpentes, ell les mostra una creu i els dimonis baixen. El públic fa gran gatzara a vista d'aquesta cerimonia. Darrera va la música, després *Els Glosados* i mes darrera tota la currua de bisties que se presenten a la Plassa major i volten rapidament set o vuit vagades *S'Illeta de la Plassa* i a cada voita mentres toca la música, el Vicari desd'un balcó beneix el bestiar i als cavallers, tiren cada cop pessas dins la *bassina* que 'ls Obrers paren baix del balcó.

Acabat de beneir tothom va a missa major; mentres els cavallers se retiren i se comensa a cantar *S'Argument* en mitx de la plassa, del que 'en parlarem en el número pròxim.

ALI-BAXÀ.

Vida social

Minerva

Degut als treballs que va fer D. Miquel Sastre en son pas per aquí, i a l'entusiasme que despertà en el jovent minervista la conferencia que donà aquell senyor en la Vetlada literaria, s'està organisant un *Grupo social de Previsió* que no estarà molt a funcionar. Els reglaments han ja estats enviats al Governador.

Caixa Rural

El moviment de Caixa hagut per aquesta entidad duran l'any de 1916 es com segueix:

Entrades 325.451'23 pts.
Sortides 322.136'39 id.
Imposicions en llibretes de estalvi 19.671'46 ptas.
Reintègros a 15.110'79 id.
Llibretes noves obertes 40.

Queden avui obertes 1163 llibretes.

—Està acordat que la sessió qu'ha de celebrar la Junta general sia el dia 28 a las quatre del capvespre.

Sindicat agrícola

Aquesta entidad celebrarà Junta General el mateix dia 28 a la una y mitja.

Federació Obrera

Dia 7 d'aquest mes; aquesta Societat va celebrar Junta general i en ella prengueren posesori dels seus carrecs els qui formen la nova Junta Directiva d'aquest any i son:

President.—Miquel Bisquerra Servera.
Vice president.—Juan Escanelles Moll.
Segretari.—Andreu Fuster Pomar.
Vicesegretari.—Josep Cursach Esteva.
Tresorer.—Vicens Miquel Piris.
Vocal 1.^a—Juan Nabot Vives.
Vocal 2.^a—Toni Juan Nadal.
El balans de l'any passat donà:

Entrades 335'05 ptas.
Sortides 364'54 id.

Diferencia en déficit 29'49 ptas.
Fondos de l'any passat 45'15 id.

Queden enguany 15'66 ptas.

Es estat nomenat *conserge* de la mateixa Societat n'Andreu Fuster Pomar.

El nombre de socis amb que avui conta es de 150.

Registre

Neixemens desde'l primer de mes

Francesc Lliteres Amorós.
Catalina Fuster Bonnin.
Margalida Gimenez Muntaner.
Marti Ginard Espinosa.
Josep Fernandez Mas.
Bartomeu Mestre Carrió.
Pere Vaquer Danús.
Aina Terrasa Lliteras.
Miquel Amengual Guiscafré.
Matgi Gili Carbonell.
Margalida Carrió Ginart.
Maria Bisbal Cantó.
Resúm 7 nins i 5 nines. Total, 12.

Defuncions

D. Jaume Sancho Genovard de 74 anys, casat.
D. Lluís Ginard Trias, de 73 anys, viudo.
Total 2.

Matrimonis

D. Climent Bernad Cassellas, fadri amb doña Maria Fernandez Vives, fadrina.
D. Gabriel Ginard Ginard, viudo amb doña Maria Riera Vives, fadrina.
D. Pere Mestre Pastor, fadri amb doña Margalida Rosselló Pons, fadrina.

De Sant Llorenç des Cardassar

—El moviment hagut durant l'any 1916 es estat de 88 neixaments, 40 morts i 20 matrimonis.

Dia 7 del corrent Janer se celebrà an aquesta parroquia un ofici funeral en sufragi de doña Bárbara Riera, an a qui la mort sorprengué a Sant Juan aon hi era anada a passar les festes en companyia de la seua neboda doña Juana. (A. c. s.)

—Els caminers municipals i els homos de faxina, arretglen a les totes, el camí vecinal de Bellver. Don Francesc Blanes qui l'ha d'emprar per anar a la seva possessió de Calicant, regala a l'Ajuntament cent duros per kilòmetre, perquè l'hei posin a punt de carretera. Això es un senyor acabat, qu'ajuda an es municipi i se paga el be qu'en tindrà de tal millora.

—Els conradors, ara com ara están contents perquè amb sa saó qu'ha feta aquests dies i amb l'esperansa de que plourà mes envant contenen en la bona anyada que tant necessiten.

—Dia 8 dugueren el combregar a D. Gabriel Amengual Ribas, propietari de *Ses Cases-noves*. Que Deu Nostre Senyor li hajut per la part mes convenient.

Corresponsal.

Ajuntament

Sessió extraordinaria de dia 13 de Janer 1917

En la sessió celebrada en aquest dia se formà l'allistament de joves del any corrent.

Sessió del din 14

En aquesta sessió:

1.ª Se donà compta de la liquidació del presupost de l'any 1916 de la cual resulta una existencia en les arques municipals de cinc mil cent i vuit pessetes 14 cts.

2.ª S'acordà que la divisió en seccions d'aquest terme municipal per la designació dels associats se fassi de la mateixa manera que en els anys passats.

3.ª A petició propia s'acordà donar d'alta en el padró de vecins a D. Francesc Sart i Font.

4.ª Se nomenaren dos mossos per declarar en l'expedient de pobresa que s'instrueix amb motiu de l'expedició sobrevinguda al artiller Mateu Arrom Bernat.

5.ª S'autorisaren als vecins D. A. Blanes Mestre, D.ª Margalida Carrió Amorós i D. Julià Soriano Morell perquè tornin obrir els registres que conduexen l'aigua a ses cases respectives.

6.ª S'acordà inclur en la llista dels pobres a n'En Llorenç Riera Mayol

Sessió del 23 en segona convocatoria

En aquesta sessió:

1.ª S'aprovaren les llistes confeccionades per fer el sortex de vocals associats, acordant-se la seva exposició an el públic.

2.ª Se declararen definitives les llistes d'electors formades per l'elecció de compromissaris per senadors.

3.ª S'aprovà el resúm classificat dels veïns i domiciliats que en 31 de Desembre existien en aquest terme municipal.

Entreteniments

Solucions als del número passat

A la Fuga de vocals:

Verge de Sant Salvador
Vos qui estau a penya forta
no comporteu que Mallorca
se govern per un traïdor.

A la xarada: Caravana.

Endevinaia: Una cindria.

Les endevinaren totes: En J. Ll.—En P. F.—En J. O.—En Perxaneta, en Toni Noní, i na Fil d'or.

D'Avui

Pregüptes

- 1.ª ¿Que's lo que sempre corre i mai s'atura?
- 2.ª ¿Que's lo més ca del mon?
- 3.ª ¿l lo que pesa més damunt la ma?

Semblances

- 1.ª ¿En que s'assemb'a un advocat a una gallina?
- 2.ª ¿l un teatro a una sebata?
- 3.ª ¿l un pa a un rellotge?

Xarada

Lletra sola n'es ma *prima*
i per cert, una vocal;
prima segona es un líquit
molts de dies empleat.
Tersa quarta no's mentida
i *dos quarta* es instrument
i el meu *Tot* direu qu'es arbre
qui fa fruit molt excel·lent.

Endevinaia

A totom, fins al comers
he fet viure adelantats,
de part de bons i malalts
i fins per difunts convers.
Ma vista a uns riure fa,
a altres plorà i sofri;
a uns faig desesperà
a altres faig estimà
i a no pocs les faig pecà;
mirau que no puc causà
an el qui se posa amb mi.

Jeroglífic

1916	+	1917	
	+		a
f	1916,	1917.	

Les solucions al número qui ve

"Rondaies de Menorea,,

Volum I

de Folklore Balear

PER

D. ANDREU FERRER

PREU: 2 PESETES

De venta an aquesta Administració

Estampa d'en Amengual y Muntaner.—Palma.—1917.

GRAN COLMADO ARTANENC

===== d'en =====

GUIEM BUJOSA (a) Ganancia

ARTANENCs: No comperu res que no passeu abans per aquesta casa
Mai vos ne tornareu de buit, perque es sa que ven

MES BARATO I MILLOR

Comestibles de tota easta, licors, dolces, galletes, etc., etc. : : : Grandiós surtit de Perfumeria

TOT A BON PREU

Aquesta casa te deposit especial del celebrat "ANIS TUNEL"

Fixau-vos be en sa Direcció: CENTRO, 7, 9 y 11 - ARTA

Aquí s'hi despatxen també els servicis de l'Agencia Bujosa (a) Ganancia (única Agencia) que serveix amb puntualidad i barato qualsevol encàrrec se li fassa per Ciutat pels altres pobles de Mallorca o p'es Continent

Despaig a Artá: Centro, 7, 9 y 11

Despaig a Palma: Estanc d'es Banc de s'Oli

EBANISTERIA MODERNA

===== DE =====

MIQUEL MOREY

Amb prontitut s'enllesteix qualsevol treball li encomanin

Mobles fins, de tots es estils p'el parament de casa

Especialidad en cordats de cadires a l'antiga

Pintats i dorats fins, de tots es gusts

*Abans de casar-vos i abans de comprar a cap altra banda
passau primer per aquesta casa*

Carré de la Parroquia - Artá

En la Libreria, Papereria, i Centre de Suseripeiós

===== DE =====

Ferrer i Sureda

Vos servirán en puntualidad qualsevol llibre o publicació
pogueu desítjar, manco les pornográfiques

A PREUS MOLT LIMITATS

SE VENEN TAMBÉ

*paper de totes classes i tamanyes, llibretes, quaderns,
plecs, làpis, tintes i llibres escolars o la menuda i en gros*

Notau be la direcció: QUATRE CANTONS, 3

FARMACIA

===== DE =====

LLORENS GARCIES

OBERTA A TOTES HORES DE LA NIT

* * * * * Vins i aixarops medicinals
Aixarops de cucs del Doctor Morey * * * * *
* * * preparat amb erba cuquera d'Artá

Plassetta d'es Marxando

VI - VI - VI

DE SA DAVESA

Vins de Taula i Vins Blancs

A TOT PREU

a la menuda i en gros les ven

Mestre Arnau Caselles (a) Garamieu

RECTE, 8 ===== ARTA